

పద్మ తరగతి సాంఘికశాస్త్రం

స్వతంత్ర భారత రాజ్యంగ నిర్మాణం

1. మీకు తెలిసిన ‘రాజ్యంగ సభ’ విశేషాలను తెలియజేయండి. (స.ఆ.ప్ర.ప్ర.) (4 మార్కులు)

జి: రాజ్యంగ సభ భారతదేశ రాజ్యంగాన్ని రూపొందించి, ఆమోదించింది. 1946 లో రాప్టోలకు ఎన్నికలు జరిగిన తర్వాత రాజ్యంగ సభకు ఎన్నికలు జరిగాయి. రాప్టో శాసనసభలు పరోక్షంగా రాజ్యంగ సభ సభ్యులను ఎన్నుకున్నాయి. ఉత్తరాలు, వార్తాపత్రికల్లో వ్యాపాలు, ప్రజలు తమ భావాలను తెలియజేసేలా రాజ్యంగ సభ తన పనికి విస్తృత ప్రచారాన్ని కల్పించింది.

రాజ్యంగ సభ విశేషాలు: 1946 డిసెంబరు 11న రాజ్యంగ సభకు శాశ్వత అధ్యక్షుడిగా డా. రాజేంద్రప్రసాద్ ఏకగ్రివంగా ఎన్నికయ్యారు. ఉపాధ్యక్షులుగా హాచ్.సి.ముఖ్యీ, వి.టి.కృష్ణమాచారి ఎన్నికయ్యారు.

- ★ 1947 ఆగస్టు 29న ముసాయిదా కమిటీని ఏర్పాటు చేసి, దీనికి అధ్యక్షులుగా డాక్కర్ బి.ఆర్. అంబేడ్కర్‌ను నియమించారు.
- ★ స్వతంత్ర భారత రాజ్యంగ నిర్మాణానికి రాజ్యంగ సభకు పట్టిన కాలం రెండేళ్ల 11 నెలల, 18 రోజులు.
- ★ రాజ్యంగ పరిషత్ సుమారు 60 దేశాల రాజ్యంగాలను అధ్యయనం చేసింది.
- ★ రాజ్యంగ సభ 165 రోజుల పాటు, 11 సార్లు సమావేశమైంది. ఇందులో 114 రోజులు రాజ్యంగ రాతప్రతి కోసం కేటాయించారు.
- ★ రాజ్యంగాన్ని రూపొందించడానికి సుమారు రూ. 64 లక్షలు ఖర్చు చేశారు.
- ★ భారత రాజ్యంగాన్ని 1949 నవంబరు 26న ఆమోదించారు.
- ★ 1950 జనవరి 24న మొత్తం 299 మంది సభ్యుల్లో 284 మంది ఈ ప్రతిష్టై సంతకాలు పెట్టారు.
- ★ 1950 జనవరి 26న భారత రాజ్యంగం అమల్లోకి వచ్చింది. ఆ రోజున రాజ్యంగ సభ రద్దుయి, భారత తాత్కాలిక పార్లమెంట్ గా మారింది. 1952 లో జరిగిన మొదటి సాధారణ ఎన్నికల తర్వాత కొత్త పార్లమెంట్ ఏర్పడేదాకా ఈ తాత్కాలిక పార్లమెంట్ ఉనికిలో ఉంది.

2. భారత రాజ్యంగంలోని మౌలిక సూత్రాల గురించి రాయండి. (వి.ఆ.) (4 మార్కులు)

జి: భారత రాజ్యంగంలోని మౌలిక సూత్రాలు:

సార్వభోమత్వం: భారతదేశం అంతర్గతంగా, బాహ్యంగా స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యాలను కలిగి ఉండని రాజ్యంగం చెబుతోంది.

సామ్యవాదం: ఈ సామ్యవాదం అనే పదాన్ని 42వ సవరణ ద్వారా రాజ్యంగంలో చేర్చారు. రాజ్యం క్రమేణా అవసరమైన మార్పులను తెచ్చి సమసమాజాన్ని స్థాపించడం అని దీని అర్థం.

పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్య విధానం: శాసన, కార్యనిర్వాహక శాఖల అధికారాల సమన్వయంపై ఆధారపడి ప్రభుత్వం పని చేస్తూ ఉంటే దాన్ని ‘పార్లమెంటరీ విధానం’ అంటారు. ప్రజల చేత, ప్రజల కోసం నడిచే ప్రభుత్వమే ‘ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వం’.

సమాఖ్య విధానం: ప్రభుత్వాదికారాలు కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల మధ్య రాజ్యాంగబద్ధంగా పంపిణీ అయ్య ప్రభుత్వ విధానాన్నే 'సమాఖ్య ప్రభుత్వం' అంటారు.

న్యాయం: భారత రాజ్యాంగంలోని ఈ న్యాయం అనేది పౌరులకు రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంఘిక న్యాయాలను అందజేస్తుంది.

'స్వేచ్ఛ', స్వాతంత్ర్యం: భారతదేశంలోని ప్రతి వ్యక్తికి ఆలోచనా స్వేచ్ఛ, భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛ, విశ్వాసం, మత స్వేచ్ఛ, ధర్మం మొదలైన స్వేచ్ఛలను రాజ్యాంగం కల్పిస్తోంది.

సమానత్వం: రాజ్యాంగం ప్రతి వ్యక్తి తనను తాను పూర్తిగా అభివృద్ధి చేసుకోవడానికి సమాన హోదా, అవకాశాలు కల్పించింది.

సంకేత రాజ్యం: ఆధునిక రాజ్యాలన్నీ సంక్లేషమ రాజ్యాలే. ప్రజల సంక్లేషమానికి అవసరమైన చట్టాలను చేయడానికి రాజ్యాంగం అవకాశం కల్పించింది.

3. రాజ్యాంగ సభ చర్చల నుంచి భారత ప్రభుత్వ ఏకీకృత, సమాఖ్య సూత్రాలను వివరించండి.

(ఎ.అ.) (2 మార్కులు)

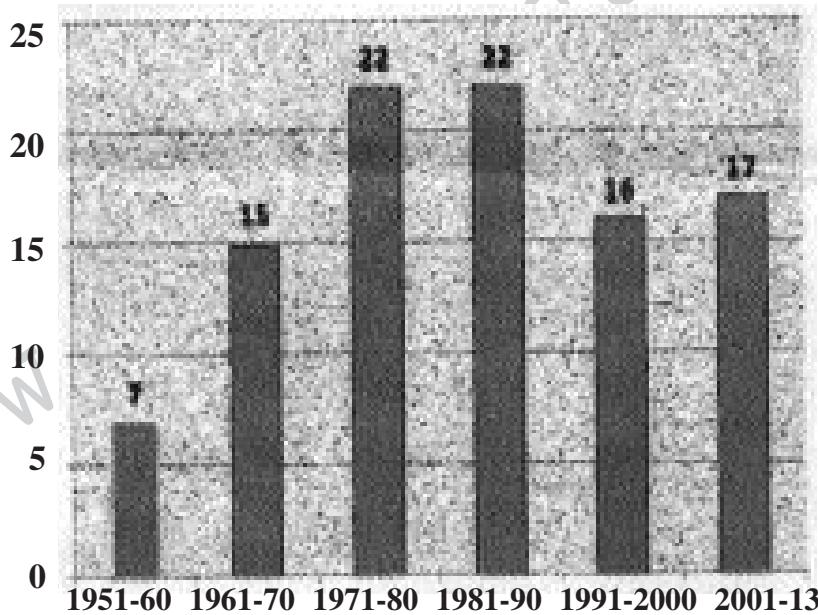
- జి: సమాఖ్య సూత్రాలు: కేంద్ర ప్రభుత్వంతో పాటు ఇతర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కూడా ఉంటాయి.

- ★ ఆయా రాష్ట్రాలకు సర్వసత్తాక అధికారాలుంటాయి.
- ★ రాజ్యాంగం కేంద్ర, రాష్ట్రాల మధ్య అధికార పంపిణీ చేసింది.

ఏకీకృత సూత్రాలు: కేంద్ర ప్రభుత్వం సర్వసత్తాకమైంది.

- ★ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఉండవు.
- ★ ఒకే ప్రభుత్వం ఉంటుంది. అందుకే అధికార విభజన ఉండదు.

4. కింది గ్రాఫ్‌ను పరిశీలించి, ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి. (స.నై.) (2 మార్కులు)

1950, జనవరి 26న రాజ్యాంగం అమల్లోకి వచ్చిన నాటినుంచి 2013 వరకు దాదాపు 99 సవరణలు చేశారు.

ప్ర. ఏ సంవత్సరంలో అత్యధిక సవరణలు చేశారు?

జి: 1971 – 80 మధ్య, 1981 – 90 మధ్య అత్యధిక సవరణలు జరిగాయి.

ప్ర. రాజ్యంగ సవరణ అంటే ఎమిటి?

జి: చట్టాలను అప్పుడప్పుడు సవరించాల్సిన అవసరం ఏర్పడుతుందని రాజ్యంగ నిర్మాతలు గుర్తించారు. రాజ్యంగంలో చేర్చులు, మార్పులు జరిగితే 'రాజ్యంగ సవరణ' అంటారు.

5. 'రాజ్యంగం' అని దేన్ని అంటారు? (వి.ఆ.) (2 మార్కులు)

జి: ప్రపంచ దేశాల్లో ఆధునిక రాజ్యాల అవతరణకు మూలాధారం రాజ్యంగం.

★ ప్రతి ఆధునిక రాజ్యానికి దాని రాజకీయ - ప్రక్రియా విధానాన్ని సూచించే నియమ నిబంధనల సముదాయ రూపంలో ఒక అత్యాన్నతమైన చట్టం ఉంటుంది. దీన్నే 'రాజ్యంగం' అంటారు.

★ రాజ్యంగం అనేది దేశాన్ని ఎలా పరిపౌలించాలి? చట్టాలు ఎలా చేయాలి? వాటిని ఎలా మార్చాలి? ప్రభుత్వం ఎలా ఏర్పడుతుంది? పౌరుల పొత్ర ఎమిటి? వాళ్ల హక్కులు ఏమిటి? లాంటి నియమాలను కలిగి ఉంటుంది.

రచయిత: బొమ్మిడి నారాయణరావు